

МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра італійської філології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри ІФ
Ганна ТРИФОНОВА
(підпис)
«27» серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НДПП 1.2.5 Історія іноземної мови 1 (італійської)

Освітньо-професійна програма	Філологія. Переклад (італійська)
спеціальність	035 Філологія
спеціалізація	035.052 романські мови та літератури (переклад включно), перша-італійська
факультет	іноземних мов

2020 – 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни: Історія іноземної мови 1 (італійської) для студентів III курсу ОПП Філологія. Переклад (італійська).

Розробники: старший викладач кафедри італійської філології Ципоренко Л. Д.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри італійської філології

Протокол від «27» серпня 2020 року №1

Завідувач кафедри італійської філології

(підпис)

(Г. В. Трифонова)

(прізвище та ініціали)

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) Форма здобуття вищої освіти	заочна Форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ECTS: 3	Галузь знань 03 гуманітарні науки	Нормативна	
	ОПП Переклад (італійська)		
Модуль: 1 (аудиторна робота та СРС) Змістових модулів 3 Загальна кількість годин: 90	Спеціальність 035 Філологія	Рік підготовки	
		3-й	
		Семестр	
		5-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних – 36 годин самостійної роботи студента – 54 годин	Освітній рівень: Бакалавр	20 год.	
		Практичні, семінарські	
		16 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		53 год.	
Вид контролю: іспит			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 35 / 65 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія іноземної мови 1 (італійська)» є формування у студентів системи теоретичних знань, що дозволяють побудувати алгоритм еволюційних змін італійської мови від її зародження до сьогодення для розуміння сучасної фонетичної, граматичної, лексичної, морфологічної та синтаксичної систем сучасної італійської мови.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Історія іноземної мови 1 (італійська)» є:

- формування теоретичної бази з історії виникнення мови, мовлення, писемності на території сучасної Італії;
- формування знань про періоди розвитку італійської мови, закономірності фонетичних, граматичних та лексичних змін у процесі мовної еволюції;
- сприяння розвитку у студентів практичних навичок порівняльного аналізу мовного матеріалу, виокремлення еволюційних мовних феноменів;
- формування у студентів цілісної картини співвідношення між історичними умовами розвитку Італії та особливостями еволюції італійської мови.

Студенти повинні:

знати:

- еволюцію форм існування італійської мови, тенденції розвитку писемності та італійського алфавіту;
- основні періоди формування італійської літературної мови;
- основні характерні риси та зміни фонетичної, граматичної та лексичної систем у розвитку італійської мови,
- співвідношення між мовою та подіями історичного минулого та культурними традиціями Італії,
- історичну морфологію, історичний синтаксис.

вміти:

- робити порівняльний та зіставний аналіз граматичних та лексичних явищ італійської мови на основі текстів різних періодів розвитку мови,
- оперувати відповідною термінологією з дисципліни,
- співвідносити історичні події до еволюційних змін італійської мови.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 Alle origini della lingua

Тема 1. Linguaggio e lingua.

Тема 2. Dalla preistoria alla nascita della scrittura.

Тема 3. La preistoria della lingua italiana.

Змістовий модуль 2 Lingua come fenomeno evoluzionate

Тема 1. Le trasformazioni del latino. Frantumazione del latino e nascita del volgare.

Тема 2. I primi monumentali dell'italiano antico.

Змістовий модуль 3 La lingua nel tempo e nello spazio

Тема 1. La lingua italiana nel 1300. Avvenimenti storici e linguistici. Le grandi personalità.

Тема 2. La lingua italiana nei vari periodi.

Тема 3. Formazione della lingua nazionale italiana.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	У тому числі					Усього	У тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Alle origini della lingua												
Тема 1. Linguaggio e lingua.		2	2			6						
Тема 2. Dalla preistoria alla nascita della scrittura.		2	2			6						
Тема 3. La preistoria della lingua italiana.		2	1			6						
Разом за змістовим модулем 1		6	5			18						
Змістовий модуль 2. Lingua come fenomeno evoluzionate												
Тема 1. Le trasformazioni del latino. Frantumazione del latino e nascita del volgare.		4	3			9						
Тема 2. I primi monumentali dell'italiano antico.		3	2			9						
Разом за змістовим модулем 2		6	5			18						
Змістовий модуль 3. La lingua nel tempo e nello spazio												
Тема 1. La lingua italiana nel 1300. Avvenimenti storici e linguistici. Le grandi personalità.		2	2			6						
Тема 2. La lingua italiana nei vari periodi.		2	2			6						
Тема 3. Formazione della lingua nazionale italiana.		4	2			6						
Разом за змістовим модулем 3		8	6			17						
Усього годин		20	16			53						

5. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Evoluzione del sistema fonetico</p> <p><u>Oggetto e contenuto:</u> Fissare il materiale appreso nelle conferenze e preparare rapporto a base delle domande teoriche:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Evoluzione del vocalismo tonico 2. Evoluzione del vocalismo atono 3. Evoluzione del consonanismo 4. Sviluppo dei suoni palatali 5. Influenza della jot sull'evoluzione dei suoni consonanti 6. Cambiamenti fonetici sporadici 7. Il primo e il secondo sistemi fonologici. Italianismi e latinismi. Doppioni etimologici 	5 год.
2	<p>Evoluzione del sistema nominale</p> <p><u>Oggetto e contenuto:</u> Fissare il materiale appreso nelle conferenze e preparare rapporto a base delle domande teoriche:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tendenze principali dell'evoluzione del sistema nominale 2. Distinzione del sistema dei casi. Riduzione del numero di declinazioni e dei casi. 3. Sistema bicausale nel latino volgare del VI-VII. 4. Le cause dello sviluppo del sistema nominale verso l'analitismo 5. Trasmissione delle funzioni dei casi alle preposizioni 6. Semplificazione della categoria del genere. Le cause della soppressione del genere neutro. 7. Particolarità delle forme del plurale. Resti del neutro plurale latino in italiano 8. Sviluppo dell'articolo nella lingua italiana 	5 год.
3	<p>Evoluzione del sistema dei pronomi</p> <p><u>Oggetto e contenuto:</u> Fissare il materiale appreso nelle conferenze e preparare rapporto a base delle domande teoriche:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tendenze principali nell'evoluzione dei pronomi personali. 2. Evoluzione delle forme dei pronomi personali 3. Varianti fonetiche dei pronomi personali della 3 persona 4. Evoluzione dei pronomi allocutivi 5. Peculiarità dell'evoluzione dei pronomi possessivi 6. Evoluzione dei pronomi dimostrativi, indefinitivi, interrogativi 7. Sviluppo dei pronomi relativi ed interrogativi 8. Sviluppo dei pronomi indefiniti e negativi 9. Impiego dei pronomi in italiano antico 	2 год.
4	<p>Evoluzione del sistema verbale</p> <p><u>Oggetto e contenuto:</u> Fissare il materiale appreso nelle conferenze e preparare rapporto a base delle domande teoriche:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tempi verbali. Tendenze principali nell'evoluzione del sistema verbale 2. Riduzione delle forme flessive attive e passive 	2 год.

	3. Forme che hanno conservato il suo significato 4. Forme che hanno cambiato il suo significato 5. Le forme soppresse 6. Perifrasi con le forme non personali del verbo 7. Peculiarità fonetiche delle forme temporali in italiano antico	
5	Il ruolo di Dante nella formazione della lingua nazionale <u>Oggetto e contenuto:</u> Fissare il materiale appreso nelle conferenze e preparare rapporto a base delle domande teoriche: 1. Il trattato di Dante “De vulgari eloquentia” e “Convivio”. Analisi della situazione linguistica del 1300. 2. Dante-padre della lingua italiana 3. Peculiarità stilistiche della “Divina Commedia” 4. Caratteristiche grammaticali 5. Ampio uso del lessico dialettale 6. Oscillazioni fonetiche e grammaticali 7. Formazione suffissale delle parole	2 год.
	Разом	16 год.

6. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
1	Visioni sulla norma letteraria	9
2	Lotta di diverse tendenze	9
3	Lotta di diverse tendenze	9
4	Lotta di diverse tendenze	9
5	Principi normativi dell’Accademia della Crusca	9
6	Particolarità del dizionario della Crusca	8
	Разом	53

Організація самостійної роботи студентів передбачає:

- роботу з текстом лекцій (доповнення, підготовка відповідей на поставлені запитання, складання схем, таблиць);
- вивчення рекомендованої літератури (конспектування, анотації);
- підготовку до семінарських занять.

Завдання для самостійної роботи студентів

I. Fonetica storica

1. Analizzate l'evoluzione delle vocali:

facultatem

tesaurum

rotarti

tristem

parabolan

ferum

columnnam

setam

2. Analizzate l'evoluzione delle consonanti:

hodie	plicare	oculum
postea	fluminem	speculum
medium	domina	vinea
eludere	pretiare	clericum

II. Lessicologia storica

1. Spiegate il fenomeno dei doppioni etimologici:

nitido, netto	vizio, vezzo
copula, coppia	acre, agro
cumulo, colmo	pensare, pesare
circolo, cerchio	Amima, alma
radio, raggio, razzo	duplice, doppio

III. Grammatica storica

1. Analizzate il testo spiegando le peculiarità grammaticali.

"Andando lo'imperatore Federigo a una caccia con veste verdi, siccom'era usato ' travt un poltrone 2 in sembianti 3 a una fontana; e avea distesa una tovaglia bianchissima in su l'erba verde, e avea suo tamerice 4 con vino, e suo mazzero 5 molto pulito. lo 'mperadore giunse e chieseli bere".

1. usato: abituato. - 2. poltrone: uomo del volgo. - 3. in sembianti: a giudicare dall'aspetto. - 4. tamerice: borraccia di legno di tamerice. - 5. mazzero: pane stantio.

Для виконання самостійної роботи студент повинен опрацювати теоретичний лекційний матеріал та доповнити набуті знання додатковою інформацією з рекомендованих джерел та літератури, побачити на практиці еволюційні феномени італійської мови.

В результаті виконання самостійної роботи студент повинен закріпити теоретичний матеріал та сформувані практичні навички аналізу окремої лексики та тексту з точки зору історичних особливостей розвитку італійської мови.

7. Методи навчання

Практичний (вправи), наочний (таблиці, ілюстрації), словесний (лекції, пояснення, бесіди), конспектування, читання.

8. Методи контролю

Перевірка конспекту лекцій, відповіді на семінарах, перевірка виконаних письмових вправ до семінарських занять, усне опитування, підсумкова контрольна робота, іспит.

Максимальна кількість балів – 100.

З них:

20 балів – робота на семінарах (5 балів на кожному семінарі)

20 балів – поточний контроль

10 балів – самостійна робота

50 балів – підсумковий тест (екзамен)

Перелік питань, що виносяться на іспит

1. La lingua come fenomeno evolucionante.
2. Fattori interni ed esterni nello sviluppo della lingua.
3. Il concetto di substrato, superstrato, adstrato.
4. Classificazione delle lingue romanze.
5. Caratteristica del latino volgare della penisola.
6. Caratteristica dei dialetti dell'Italia.
7. Il trattato di Dante "De vulgari eloquentia".
8. La lingua della "Divina Commedia".
9. La lingua di Boccaccio (Decamerone).
10. I primi monumenti della lingua italiana.
11. Lo sviluppo dell' analitismo sul livello morfologico.
12. La discussione sulla lingua.
13. Attività dell' Accademia della Crusca.
14. Il ruolo di A. Manzoni nella formazione della lingua nazionale.
15. L'origine latina dei suffissi italiani.
16. Oscillazioni fonetiche, grammaticali e lessicali nella lingua medievale.
17. Perifrasi come tappa importante nella grammaticalizzazione delle forme.
18. Imprestiti lessicali nella lingua italiana.
19. Evoluzione delle forme non personali del verbo.
20. Situazione linguistica nell'Italia odierna.
21. Evoluzione delle vocali toniche.
22. Evoluzione delle vocali atone.
23. Evoluzione delle vocali iniziali.
24. Evoluzione delle consonanti interiori semplici.
25. Evoluzione di gruppi di consonanti.
26. Evoluzione del gruppo jot+consonante.
27. Palatalizzazione delle consonanti.
28. Cambiamenti fonetici sporadici.
29. Evoluzione del nome.
30. Evoluzione dell' aggettivo.
31. Evoluzione dei pronomi personali.
32. Evoluzione dei pronomi possessivi.
33. Evoluzione dei pronomi dimostrativi indefiniti, negativi.
34. Evoluzione delle forme temporali che non hanno cambiato il significato.
35. Forme temporali che hanno cambiato il significato.
36. Forme temporali nuove.
37. Evoluzione delle preposizioni.
38. Evoluzione degli avverbi.
39. Costruzioni assolute.
40. Evoluzione dei numerali

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота			Іспит	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	50	100
17	17	16		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Навчально-методичний посібник з курсу, опорні конспекти лекцій, таблиці, вправи.

11. Рекомендовані джерела інформації

Базові:

1. Materiali delle conferenze.
2. Antologia “Storia della lingua italiana”.
3. Dardano M., Trifone P. La nuova Grammatica della lingua italiana. – Milano, 1997.

Допоміжні:

1. Lanuzza S. Storia della lingua italiana. – Roma, 1994.
2. Migliorini B. Storia della lingua italiana. – Milano, 1995.
3. Pittano G. Lingua. Espressione. Comunicazione. - Roma, 1987.